

LAKIALOITE 14/2004 vp

Laki rikoslain 2 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että ylinopeus- ja muissa päiväsakkorangaistuksissa päiväsakon rahamäärää vahvistettaessa otettaisiin huomioon sakotettavalle kolmen viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetun tulon keskiarvo, jolloin tilapäisesti poikkeuksellisen suuret tai pienet tulot eliminoidutvat ja sakon määrä muodostuu

kohtuulliseksi henkilön todelliseen tulotasoon nähden. Lisäksi ehdotetaan, että päiväsakon määrää muun kuin vahvistettujen verotustietojen perusteella arvioitaessa edellytetään, että tapahtuneen tulojen alenemisen tulee olla pysyväisluonteista.

PERUSTELUT

Rikoslakiin (39/1889) lisättiin lokakuussa 1999 voimaan tulleella rikoslain muuttamisesta annetulla lailla (550/1999) uusi 2 a luku. Luku sisältää säännökset sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta.

Sakon osalta siirryttiin ns. nettotuloperiaatteeseen. Luvun 2 §:n 1 momentissa todetaan, että päiväsakon rahamäärä on vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden. Toisessa momentissa säädetään, että kohtuullisena päiväsakon rahamääränä on pidettävä yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty asetuksella määriteltävät verot ja maksut sekä kiinteä peruskulutusvähennys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa tai hänen varallisuutensa korottaa päiväsakkoa. Kolmannessa momentissa säädetään, että kuukausitulon laskemisen ensisijaisena perusteena on sa-

kotettavan viimeksi toimitetun verotuksen mukaiset tulot. Jos sakotettavan tuloja ja varallisuutta ei voida luotettavasti selvittää verotustiedoista tai ne ovat olennaisesti muuttuneet viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Eduskunnan tavoitteena oli uudistuksen hyväksyessään siirtyä ns. nettotuloperusteeseen ja lisäksi veroviranomaisen antamiin verotustietoihin. Useimmissa tapauksissa näin tapahtuukin. Julkisuudessa on ollut esillä tapauksia, joissa viimeksi toimitetun verotuksen mukaan päiväsakon määrä on kohonnut jopa satoihin tuhansiin euroihin. Eräissä tapauksissa sakotettu on kyennyt osoittamaan, että hänen sakkonsa on pudonnut lähes olemattomaksi. Kuitenkin näissäkin tapauksissa sakotettavalle on mahdollisesti myö-

hemmin saman vuoden aikana tulossa sakon määrään voimakkaasti vaikuttava määrä tuloja.

Nykyinen järjestelmä ei kohtelee sakotettavia oikeudenmukaisesti. On perusteltua, että satunnaisia suuria tuloja ei oteta päiväsakon rahamäärän perustaksi. Yhtä perusteltua on se, että sako-tushetken tilapäinen pienituloisuus tai tulotto-muus ei pudota sakon määrää hyvin pieneksi. Järjestelmä ei nyt ole kohtuullinen. Tuomiois-tuimissa onkin alettu jaksottaa poikkeuksellisen suuria satunnaisluonteisia tuloja useammalle vuodelle. Jaksottamista parempi menettely on se, että laissa suoraan säädetään sakon perus-teenksi yhtä vuotta pidemmältä ajalta vahvistettu-jen verotusten vuotuinen keskiarvo.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että päiväsakon määräksi vahvistettaisiin kolmen viimeksi vah-vistetun verotuksen mukaisten tulojen ja varalli-suuden vuotuinen keskiarvo. Näin satunnaiset muutokset eivät pääsisi vaikuttamaan kohtuutto-

masti sakon määrää nostaen tai alentaen. Edel-leen ehdotetaan, että kolmen vahvistetun vero-tuksen jälkeen tapahtuneen tulojen olennaisen alenemisen tulee olla pysyväisluonteista ja sel-vityksen tulee aina olla luotettava.

Poliisilla on mahdollisuus saada käyttöönsä suorasiirrolla nopeasti vahvistetut verotiedot viimeisiltä kolmelta vuodelta, joten teknisiä es-teitä lain muuttamiselle ei ole.

Lainmuutoksella ei ole merkittäviä valtionta-loudellisia vaikutuksia. Kansalaisten tasaver-taista kohtelua ja yleistä lainkunnioitusta muu-tos parantaisi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mah-dollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan la-kiehdotuksen:

Laki

rikoslain 2 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 a luvun 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 550/1999, seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesa-kosta

2 §

Päiväsakon rahamäärä

mukaisten tulojen ja varallisuuden vuotuinen keskiarvo. Jos sakotettavan tuloja ja varallisuut-ta ei voida luotettavasti selvittää verotiedoista tai ne ovat pysyväisluonteisesti ja olennaisesti muuttuneet edellä tarkoitettusta tulojen ja varal-lisuuden keskiarvosta, ne voidaan arvioida muun luotettavan selvityksen perusteella.

Kuukausitulon laskemisen ja varallisuuden arvioimisen ensisijaisena perusteena ovat sako-tettavan kolmen viimeksi toimitetun verotuksen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 2004

Toimi Kankaanniemi /kd
Lauri Oinonen /kesk